

(Фонд стратешке културе, 10.5.2010)

Популарни немачки часопис *Stern* објавио је 7. маја податке анкете јавног мњења, коју је по наруџбини часописа спровео социолошки институт Forsa. Веома је карактеристичан назив материјала, у коме се наводе ти подаци: „8.мај? Шта се тада догодило?“ Испоставило се да је то питање за савременог Немца веома сложено. На исто је са тешкоћом одговорила скоро половина анкетираних. Да ли је у питању парадокс? Нипошто. У земљи, која је претрпела колосалне губитке у годинама Другог светског рата и доживела разорни пораз, ратна тематика скоро да се не разматра. Тек 17 процената анкетираних је саопштило да често разматра тему Другог светског рата, 31 проценат – ретко, 26 процената – каткада, и исто толико – скоро никада. Таква статистика у Русији могла би изазвати само горчину, али она, ето, тачно одражава стање савременог немачког друштва. И представља закономерни резултат усмерене ка одређеном циљу политике формирања јавног мњења.

Заслужују пажњу разлике у одговорима узрастних група. На питање о томе шта се догодило у њиховој отаџбини 8. маја 1945. године није могло да одговори око 45 процената Немаца. Али међу младим људима узраста од 18 до 29 година на то питање није могло да одговори чак 68 процената, а при том су управо млади људи чешће од других говорили да скоро не дискутују ту тему. Како је написао *Stern*, за омладину је то питање – права егзотика. Међу представницима старијих узрастних категорија 35 процената није знало да се 8. маја у Европи завршио Други светски рат.

Што даље у прошлост одлазе историјски догађаји, тим се мање ти догађаји задржавају у успомени нових генерација Немаца. Али ипак треба истаћи: међу становницима источних предела, то јест, у бившој ДР Немачкој, само је 28 процената анкетираних дало нетачан одговор на питање о историјском догађају од 8. маја. При том је такав резултат код свих узрастних категорија. Ми видимо да до уједињења Немачке идеолошке машине на обе стране гвоздене завесе нису функционисале без учинка. И ако су у Источној Немачкој 8 мај, а касније, од времена Ериха Хонекера – 9. мај обележавали као дан ослобођења од фашизма, у Западној Немачкој у то време окончање рата и уопште није обележавано.

Четрдесет година након окончања Другог светског рата тадашњи председник Западне Немачке Рихард фон Вајцзекер је са високе трибине признао, да за Немце 8. мај није

дан за празновање. Управо је Рихард фон Вајцзехер, чији је отац за време нациста био државни секретар Министарства иностраних послова, први од високопостављених политичара Западне Немачке у том чувеном говору изјавио, да је тај дан „ослободио све нас од човеку омрзнутог система национал-социјалистичког деспотизма“. Самим тим је фактички проглашено, да је 8. мај – дан ослобођења за све Немце, а не само за становнике такозване Источне окупационе зоне. Данас је за већину Немаца (85%) 8. мај више дан ослобођења, него дан пораза.

Данас се у Европи, па и у Немачкој, трагизам рата фокусирао на холокауст Јевреја. Канцелар Ангела Меркел 8. маја је дала интервју листу *Süddeutsche Zeitung* поводом 65-годишњице окончања рата, и основни мотив који је присутан у интервјуу заправо је позив на борбу против антисемитизма. „Ми смо дужни да увек имамо на уму одговорност према жртвама, та одговорност се испољава и у познавању сопствене историје“ – изјавила је госпођа Меркел. Званично признати резултат холокауста је – шест милиона убијених. У Немачкој подлежу кривичној одговорности људи који, мада и не негирају чињеницу холокауста, ипак доводе у сумњу саму бројку убијених, сматрајући је увећаном. Сваки немачки ђак обавезан је да зна ту бројку. Али зашто онда међу анкетираним Немцима тек 18 процената њих може да правилно одговори на питање о броју совјетских војника и мирних житеља, погинулих од руку немачке солдатеке?

Сем чланка са материјалима социолошке анкете, *Stern* је објавио галерију фотографија са поднасловом „Када је Берлин лежао у руинама“. Можда ће та галерија освежити памћење Немаца и учинити га не егзотичним, као сада, већ једноставно... нормалним, људским памћењем?

Сама Ангела Меркел сматра великом чашћу позив Москве да учествује на свечаности поводом 65-годишњице дана победе над нацизмом. Она се захвалила СССР и савезницима и изјавила да Немачка никада неће заборавити своје ослободиоце. Ничег изненађујућег, јер она је рођена и васпитавана у Демократској Републици Немачкој.

<http://rs.fondsk.ru/article.php?id=3013>